

STÁTNÍ ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA Z DĚJIN A TEORIE VÝTVARNÉHO UMĚNÍ A DESIGNU

Tematické okruhy – DĚJINY A TEORIE GRAFICKÉHO DESIGNU

1. Blíže k materii – techniky a technologie, analýza a interpretace výtvarného díla, jejich možnosti i omezení.

- Výzdoba a výzdobné prvky napříč staletími. Základní orientace v problematice.

2. Starověké užité umění a jeho reflexe. Geneze evropského užitého umění.

- Mezopotámie – nástěnná malba, keramika, zlatnictví, Egypt. Typologie a techniky výroby starověkého nábytku, sklářství, keramika, práce v kameni, šperkařství; Kréta a Mykény – nástěnná malba, keramika, zlatnictví a jejich vliv na západní výtvarnou tradici.
- Řecký zázrak – umělecké řemeslo; Etruskové. Nástěnné malby, keramika.
- Řím – kultura bydlení, techniky nábytkářství, sklářství – vlivy, rozvoj, tvarosloví, techniky zpracování; Byzantské umění a raně křesťanské umění; Insulární umění a doba předrománská. Šperkařství, práce z kovů, keramika, zlatnictví, textil, práce ze slonoviny.

3. Západní výtvarná tradice.

- Doba románská. Šperkařství, práce z kovů, keramika, práce ze slonoviny, knižní malba, sklářství, iluminace; Karolínská renesance – vznik minuskule.
- Umění doby raně gotické. Obytný interiér – výzdobné techniky. Klášterní a řemeslnické dílny; Středověká společnost a cechy. Sklářství v západní a střední Evropě, technologie, tvary, zdobné techniky.
- Renesance. Počátky knihtisku, počátky renesanční typografie, benátské sklářství. Nástěnná malba, keramika, zlatnictví; Manýrismus s přihlédnutím k českým zemím – opětovné využití řezby při zušlechťování skla, vliv italské majoliky.
- Užité umění 17. století – přechod od manýrismu po baroko. Barokní typografie. Fajáns; Triumf baroka 1700–1740. Proměny interiéru a textilie; Od baroka k rokoku. Vrchol sklářství, rozvoj nových technologií v keramice – evropský porcelán; měkká kamenina; Klasicismus – výtvarný projev v užitém umění. Ornamentika, pojetí barvy – vývoj od klasicismu k empíru; Nástup průmyslové výroby, historismy, světové výstavy.

Tematické okruhy – DĚJINY A TEORIE GRAFICKÉHO DESIGNU

4. Počátky moderního grafického designu v 19. století a na začátku 20. století; Piktoriální moderna. Avantgarda a radikální odklon od tradice. Válka, propaganda a anti-propaganda.

- Průmyslová revoluce ve Velké Británii ve vztahu k hnutí Arts & Crafts; rozvoj evropské secese; secesní plakát. William Morris, John Ruskin, Alfons Mucha, Henry van de Velde, Hector Guimard, Otto Wagner, Josef Hoffmann, Wiener Werkstätte, Gustav Klimt, Koloman Moser, Alfred Roller.
- Počátky Německého Werkbundu; Sach Plakat; Německý expresionismus a dadaismus; Italský futurismus; Peter Behrens, Filippo Tommaso Marinetti, Giacomo Balla, Fortunato Depero, Kurt Schwitters, John Heartfield, Hannah Höch.
- Grafický design, válka a propaganda: od náborového plakátu k prostředkům masové propagace totalitní politické ideologie (film, fotografie); Lucien Bernhard, Ludwig Hohlwein, Alfred Leete, James Montgomery Flagg, Mýtus Leni Riefenstahl.

5. Hlavní proudy meziválečné evropské avantgardy a jejich vliv na grafický design.

- Hnutí De Stijl, Bauhaus, Funkcionalismus. Radikální konstruktivistické umění Sovětského svazu. Meziválečný modernismus v Československu. Národní tendence meziválečného období.
- Piet Mondrian, Theo van Doesburg, Piet Zwart, Walter Gropius, László Moholy Nagy, Herbert Bayer, Paul Renner.
- VCHUTEMAS, ROSTA, Kazimir Malevič, Vladimir Tatlin, Alexander Rodčenko, El Lisickij, Gustav Klucis, Varvara Stepanova.
- Devětsil, Artificialismus, Jindřich Štýrský, Zdeněk Rykr, Karel Teige, Družstevní práce a Krásná Jizba, Ladislav Sutnar, Zdeněk Rossmann.
- Art Deco a výstava Dekorativních umění v Paříži 1925; Výstava Pressa v Kolíně nad Rýnem 1928; Výstava Film und Foto v Stuttgartu 1929; Švýcarský turistický plakát; Velká Británie: Cassandre, Paul Colin, Jean Carlu, Herbert Leupin, Herbert Matter, Walter Herdeg, Otto Baumberger, Stanley Morison, Eric Gill, Edward Johnston, E. M. Kauffer.

Tematické okruhy – DĚJINY A TEORIE GRAFICKÉHO DESIGNU

6. Vývoj grafického designu po druhé světové válce.

- Modernismus v krizi a jeho povstání z popela po druhé světové válce: druhá světová válka a její dopad na vývoj poválečného designu v USA, evropští emigranti v USA.
- Newyorská škola; revoluce v edičním designu; Nová reklama a koncept visual/verbal syntaxe; Americký typografický expresionismus. Korporátní identita. Globální projekty a kampaně kultivující poválečnou vizuální kulturu v USA. Grafický design pro informační, filmovou a televizní platformu. Paul Rand, Herb Lubalin, Doyle Dane Bernbach, Gene Federico, Will Burtin, Alexej Brodovič, Herbert Matter, Charles Eames, Saul Bass, William Golden, Lou Dorfsman, Push Pin Studio.
- Evropský poválečný zázrak: modernismus jako nástroj budování nové a lepší poválečné společnosti: Milánský styl; Německý poválečný grafický design; Ulmská škola; Olivetti a Giovanni Pintori, Xanti Schawinsky, Max Bill, Hans Gugelot, Otl Aicher, Tomas Maldonado.
- Zpřetrhání tradice modernismu a opětovné navázání na tradici kvalitního moderního designu; poválečný grafický design v Československu; socialistický realismus, obnova tradice modernismu, EXPO 1958 v Bruselu.

7. Proměny grafického designu v 60. a 70. letech.

- Alternativy poválečné moderny zpochybňující universalismus internacionální moderny. Proudý grafického designu navazující na meziválečnou avantgardu, národní historické tradice, lokální specifika a formy nízké kultury.
- Japonsko a integrace národních tradic do nespoutaných forem grafického designu; Polsko a poválečný kulturní plakát, přesahy do experimentální filmové tvorby;
- USA a eklektický přístup v stírání hranic mezi volnou a užitou formou tvorby. Pop-art v pozici jazyka masové komunikace. Radikální psychedelická stylizace 60. let, underground a alternativa.
- Francie, Lidový ateliér a protivládní, politicky levicově orientované grafické intervence.
- Olympijské hry v Tokiu 1964, Tadanori Yokú, Joširo Jamašita, Kazumasa Nagai, Jusaku Kamekura, Šigeo Fukuda, Henryk Tomaszewski, Jan Lenica, Roman Cieslewicz, Franciszek Starowieyski, Victor Moscoso, Wes Wilson, Andy Warhol, Roy Lichtenstein, Robert Rauschenberg, Atelier Populaire a skupina Grapus.

Tematické okruhy – DĚJINY A TEORIE GRAFICKÉHO DESIGNU

8. Postmoderní grafický design, nástup elektronických a digitálních technologií a následný vývoj od 80. let do začátku nového milénia.

- Nástup postmoderny v Evropě a v USA. Revize civilizační koncepce modernismu. Designer přestává být zprostředkovatelem informace, stává se jejím vlastním zdrojem; Manifest *First Things First*, Roberto Venturi a Denise Scott Brown, Poučení z Las Vegas.
- Wolfgang Weingart jako iniciátor postmoderního myšlení i vzniku Kalifornské nové vlny v USA a vizuální hluk. Digitální technologie a nová vizuální gramotnost.
- Velká Británie a konfrontace anglické undergroundové a punkové subkultury s dobrým vkusem konzumní společnosti prostřednictvím grafického designu. Grafický design a hudba.; Holandský postmoderní modernismus.
- Procesy postmodernizace grafického designu; Post-designová éra.
- Grafický design a angažované vizuální umění. Barbara Kruger a kritická reflexe stereotypů masové vizuální kultury. Gender, grafický design a vizuální kultura. Vizuální aktivismus, tvůrčí vandalismus, subverze.
- Wolfgang Weingart, Emigreé, David Carson, Neville Brody, Barney Bubbles, Jamie Reid, Barbara Kruger, Studio Dumbbar, Total Design, Jan van Toorn, Wim Crouwel, Helvetica, Studio Pentagram, Adbusters, Toscani, Stefan Sagmeister, Paula Scher aj.

9. Vymezení oboru.

- Specifika, terminologie a funkce grafického designu v dnešním světě. Co je design a jakou roli hraje ve společnosti a kultuře a např. i v souvislosti umění nebo obchodu. Design v kontextu průmyslu, interiérů a architektury.
- Vzdělání, profesionalizace: Historické proměny profese grafického designu. Kdy a jak se ustavovala? Jak byli designéři vzděláváni dříve a dnes? Co znamenala průmyslová revoluce v 19. století a jakou roli sehrávají digitální média? Kde a jak se dnes prezentuje grafický design, např. v kontextu galerií, festivalů, publikací apod. Bauhaus, Ulmská škola, Royal College of Art, ECAL, Eindhoven Academy, Salone del Mobile, Design Miami, Triennale di Milano, Vitra Design Museum atd.
- Design a technologický vývoj: Proměny vztahů mezi technologiemi, způsoby práce s nimi a podobami artefaktů. Jaké nástroje graf. designéři používali dříve a nyní?
- Design, etika a odpovědnost: Obor Design Studies. Společenské a kulturní závazky, výzvy a problémy, které design přináší. Pojmy kritický design, spekulativní design, sociální design apod. Jak se váže design k trvalé udržitelnosti a jaké etické otázky oboru se řešily v historii a jsou aktuální nyní? Odkážte k osobnostem z historie a současnosti oboru, které vnímáte jako příklady dobré praxe. V čem a proč?
- Things to Come: Trendy a posuny, které lze v oblasti designu očekávat. Které nosné principy oboru zůstanou platné a co se naopak změní? Jaké formativní technologie můžeme v současnosti pozorovat a jak se případně promění profese designéra v kontextu umělé inteligence? Sociální dítě a design. Virtuální design, Motion design.

Okruhy ke státním závěrečným zkouškám

Bakalářský studijní program Design se specializací Grafický design

Tematické okruhy – DĚJINY UMĚNÍ

1) Řecko

- Chronologie, topografie Athén. Veřejná architektura, chrámy, sochařství. Vázové malířství. Hrobky a malířství. Mozaiky.

2) Řím

- Chronologie, Etruské umění, topografie Říma. Veřejné stavby, chrámy, sochařství. Historické reliéfy, sarkofágy. Malířství a mozaiky (Pompeje).

3) Románské umění a Gotika

- Románská architektura – koncept a příklady. Periodizace gotiky, raná gotika, vrcholná gotika, pozdní gotika – koncept a příklady (architektura, malba, socha).

4) Koncept nového člověka

- Raná renesance (quattrocento) Florencie do roku 1430, Florencie 2. polovina 15. století. Vlámská malba bratři Eyckové. Řím do roku 1527 (Cinquecento). Florencie 2. polovina 16. století – manýrismus, benátská malba v 16. století, umění na rudolfínském dvoře.

5) Baroko a věda

- Rané baroko a „boj o Řím“ (Annibale Carracci x Caravaggio), barokní Itálie (Boromini, Bernini, Pozzo, Algardi). Evropské barokní malířství (Poussin, Vouet, Sandrart, Rembrandt, Rubens, Van Dyck, Hals), středoevropské baroko – malba, sochařství a architektura (Škréta, Brandl, Reiner, Wilmann, Liška, Braun, Brokoff, Santini-Aichel, Dientzenhoferové, Lurago, Mathey).

6) Doba změny – 19. století

- Klasicismus versus romantismus. Anglická krajinářská škola, realismus (Barbizonská škola, G. Courbet), impresionismus, postimpresionismus, akademické umění, sochařství 19. století, architektura 19. století (chronologie, vývoj, představitelé).

7) Noví rebelové

- Období avantgard v kontextu světových a českých dějin umění – secese, kubismus, expresionismus, zrod individualismu. Politizace uměleckých postupů, fotomontáž jako nové médium. Walter Benjamin a dopad mechanické reprodukce. Futurismus, dadaismus, surrealismus. Bauhaus – modernistické umění a design. Nová věcnost a sociální kriticismus.

Tematické okruhy – DĚJINY UMĚNÍ

8) Abstrakce

- Konstruktivistické tendence (E. Lisickij, A. Rodčenko + vliv konstruktivismu v české tvorbě – K. Malich, S. Kolíbal), abstraktní expresionismus (newyorská a kalifornská škola: J. Pollock, colour field painting – M. Rothko a další), informel a artbrut (světový: J. Dubuffet, G. Mathieu, Wols, H. Hartung; český: V. Boudník, J. Koblasa, M. Medek, E. Medková, B. Kolářová, A. Zemánková ad.). Minimalistické tendence v objektu – rozklad modernistického díla (D. Judd, R. Morris, S. LeWitt, Duchampův odkaz); Sochařství v rozšířeném poli (Rosalind Kraus).

9) Věcnost, tělo a prostor

- Pop-art, noví realisté (A. Warhol, R. Lichtenstein, Y. Klein, D. Hockney a další). Figurativní socha a narativ narušené a zraněné figury (A. Szapocznikow, E. Kmentová, L. Bourgeois, K. Smith, B. De Bruyckere). Feminismus, tělo a tělesnost (V. Export, C. Schneemann, J. Chicago). Body art (Videňští akcionisté, český představitel). Figurativní tendence v malířství – neexpresionismus, hyperrealismus (A. Kiefer, G. Richter, Ch. Close, Basquiat, a další). Prostor – Earthworks a landart: R. Smithson, M. Heizer, R. Serra.

10) Koncept versus Happening

- Umění jako message – J. Beuys, J. Kosuth, individuální mytologie. Fluxus a situacionismus (N. J. Paik, J. Cage, A. Kaprow, A. Jorn, G. Debord a Společnost spektaklu). Live in Your Head: When Attitudes become Form – Harald Szeemann. Klasický konceptualismus (J. Kosuth, L. Weiner). Konceptuální fotografie (od E. Ruscha, manželů Becherových po A. Gurského). Happening v Československu (M. Knižák, J. Koller, Z. Ságlová, J. Želibská).

11) Postmoderna – (apropriace) jako metoda

- Postmoderní strategie – charakteristika, pojmy a termíny. Kýč, pozlátka a trash – YBA, Paul McCarthy, Mike Kelley, Jeff Koons, Maurizio Cattelan. Appropriace, post-feminismus, pictures generation, moc pohledu (Cindy Sherman, Sherrie Levine, Richard Prince, Barbara Kruger, Martha Rosler). Nová média a jejich použití. Umění postkomunistických zemí v kontextu postmoderny (Sanja Iveković, Tanja Ostojić, Zbigniew Libera, Katarzyna Kozyra, Anna Daučíková. Vizuální slast a narativní film (Laura Mulvey). Způsoby vidění (John Berger).

12) Vztahy jako metoda

- Obnovení komunitního myšlení, umělecké skupiny – Rafani, Ztohoven. Participace a postprodukce Erwin Wurm, Carsten Höller, Roman Ondák, Gabriel Orozco, Kateřina Šedá. Důraz na instituce – institucionální kritika (Hans Haacke, Fred Wilson, Jeremy Deller). Obraty v současném umění (sociální, etický, archivní apod.) – Rikrit Tiravanija, Kateřina Šedá, Vanessa Beecroft, Pierre Huyghe. (Jan Zálešák – Umění spolupráce, Nicolas Bourriaud – Vztahová estetika, Virginia Held – Etika péče).